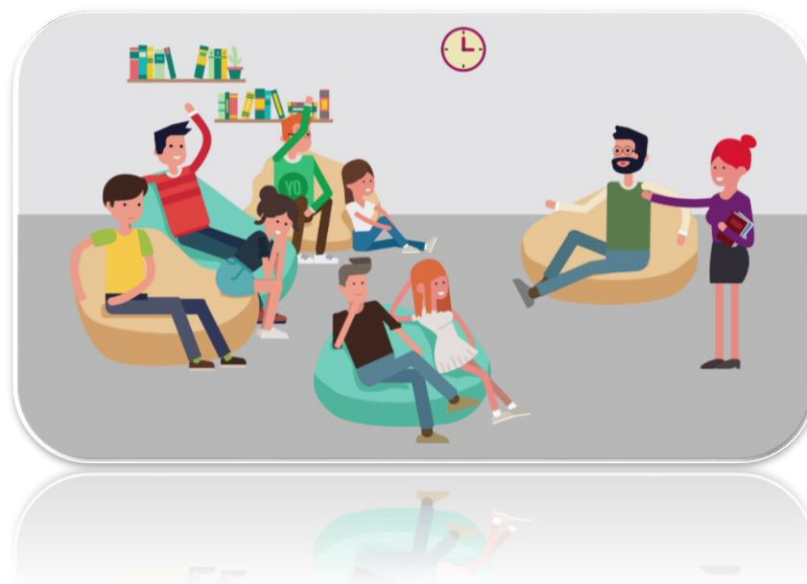

NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO
KONTROLĖS DEPARTAMENTAS

ANKSTYVOSIOS INTERVENCIJOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO ATASKAITA

2018

APIE PROGRAMĄ

Ankstyvosios intervencijos programa (AI programa) yra **mokslo ir faktiniais duomenimis** pagrįsta tarptautinė programa, kurią nuo 2013 m. Lietuvoje diegia Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas. Programa yra parengta įgyvendinant tarptautinį projektą „FreD goes net“, kuriame dalyvavo **17 Europos** Sąjungos šalių.

Ši Programa yra pagalbos priemonė, skirta eksperimentuojantiems ar nereguliariai vartojantiems psichoaktyviąsias medžiagas (išskyrus tabaką) jaunuoliams nuo 14-21m. Programos **tikslas** – motyvuoti jauną žmogų keisti savo elgesį, paskatinti suabejoti jau turimomis žiniomis, susijusiomis su psichoaktyviųjų medžiagų vartojimu, žala bei pasekmėmis. Jaunuoliams yra suteikiama galimybė veikti ir diskutuoti bendraamžių rate, suaugusiajam – moderuojant šią veiklą.

Programą sudaro **trys dalys**: pradinis pokalbis, kuris yra skirtas kontakto užmezgimui, 8 val. praktiniai užsiėmimai aktyviai veiklai, diskusijoms, patirčių pasidalijimui bei refleksijoms ir baigiamasis pokalbis.

KAIP ĮGYVENDINAMA AI PROGRAMA?

2018 m. sausio 18 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-60/V-39 patvirtintas Ankstyvosios intervencijos programos vykdymo tvarkos aprašas. Šio teisės akto pagrindu reglamentuota, kad programos dalyvių registraciją miestuose vykdo savivaldybių visuomenės sveikatos biurai. Kai surenkama 6-12 jaunuolių grupė, užsiėmimus veda savivaldybių **visuomenės sveikatos biurų** ir (ar) **pedagoginių psichologinių ar švietimo pagalbos tarnybų** specialistai.

AI PROGRAMOS PRINCIPAI

- Nemoralizuojantis, negąsdinantis ir nesmerkiantis **požiūris**.
- Kritinio mąstymo **ugdymas**, skatinant atsisakyti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo.
- Galimybės jauniems žmonėms būti **išklausytiems** ir suprastiems sudarymas.
- **Interaktyvūs** metodai bendraamžių grupėje.
- Atvira erdvė kalbėtis, rasti atsakymus ir stiprinti **motyvaciją** pokyčiams.

NTAKD: AI programos diegimas ir plėtra

AI PROGRAMOS KOKYBĖ*:

- ▲ **10** specialistų tapo AI programos mokytojais, galinčiais mokyti kitus specialistus.
- ▲ **60** AI programą vedančių specialistų gavo profesinio konsultavimo (supervizijų) paslaugas.
- ▲ **114** specialistų išmoko taikyti AI programą ir gavo vedimui reikalingą metodinę medžiagą.

AI PROGRAMOS KOORDINAVIMAS:

- ▲ Sukurtas vieningas programos įgyvendinimo **algoritmas**.
- ▲ Skatinama jaunimo poreikius atitinkanti **komunikacija**, jai vystyti sukurtos priemonės.
- ▲ Bendradarbiaujama su **galinčiais įpareigoti** dalyvauti AI programoje įstaigų ar institucijų atstovais: savivaldybių Vaiko gerovės komisijomis, teisėjais, policijos pareigūnais.
- ▲ Teikiamos konsultacijos mokytojams, specialistams, **galintiems motyvuoti** jaunimą kreiptis ir dalyvauti AI programoje savanoriškai.
- ▲ Nuolat teikiama metodinė pagalba AI programą **vedantiems** specialistams.

AI PROGRAMOS VIEŠINIMAS:

Skirtingais viešinimo kanalais nuolat didintas AI programos žinomumas tarp valstybės, savivaldybių specialistų, mokytojų, mokinių ir jų tėvų.

TURINYS	PASIEKTA
Renginiai	354 specialistai savivaldybėse
Laidos	949 Youtube žiūrovų
Vaizdo klipas	32 000 Facebook 14-21 m. lankytojų
Informacinė medžiaga	60 savivaldybių, 1400 vnt.

*veikla vykdyta kartu su Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centru.

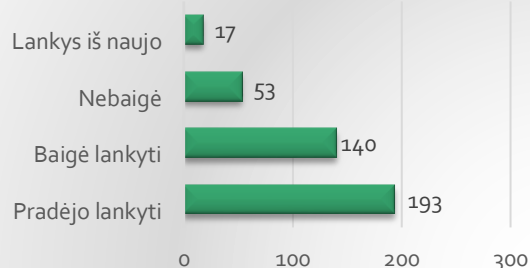
AI programos įgyvendinimo mastas

DALYVIŲ SKAIČIUS

Programos užsiėmimus Lietuvoje pradėjo lankyti **193** jaunuoliai, iš jų **140** sėkmingai baigė lankyti grupę ir gavo tai patvirtinantį pažymėjimą. Programos baigtumo procentas siekė net **72,5 proc.**

Programos užsiėmimų nebaigė **53** jauni žmonės, iš jų **17** buvo užsiregistravę lankyti juos iš naujo.

Programos dalyviai

SAVIVALDYBIŲ SKAIČIUS

Savivaldybių pasirengimas vykdyti AI programą – **97 proc.** Tai reiškia, kad beveik visuose savivaldybių visuomenės sveikatos biuruose (VSB) ar pedagoginėse psichologinėse (švietimo pagalbos) tarnybose (PPT ar ŠPT) parengti specialistai vesti AI programos užsiėmimus.

Lietuvoje AI programos užsiėmimai vesti **19-oje** savivaldybių, iš viso organizuotos **29 jaunuolių grupės.**

ĮGYVENDINIMO PATIRTIS

SAVIVALDYBIŲ SKAIČIUS

PATVIRTINTAS TVARKOS APRAŠAS

12

PROGRAMOS VEDĖJAI IŠ VSB IR PPT (ŠPT)

18

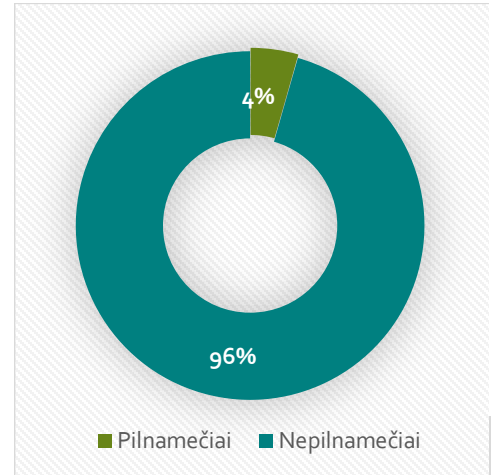
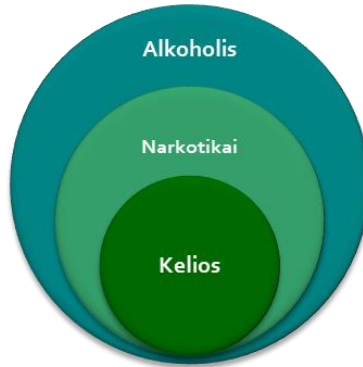
DAŽNIAUSIAS UŽSIĖMIMŲ LAIKO PASKIRSTYMAS

4 SUSITIKIMAI PO 2 VAL.

Dalyvavimo AI programoje priežastys ir pagrindai

VARTOJIMO PATIRTIS IR AMŽIUS

AI programoje dėl alkoholio vartojimo dalyvavo **65 proc.** visų dalyvių, dėl narkotikų vartojimo – **14 proc.** Likę – šiek tiek daugiau nei penktadalis (**21 proc.**) teigė turintis kelių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo patirties. **Beveik visi programos dalyviai buvo nepilnamečiai.**

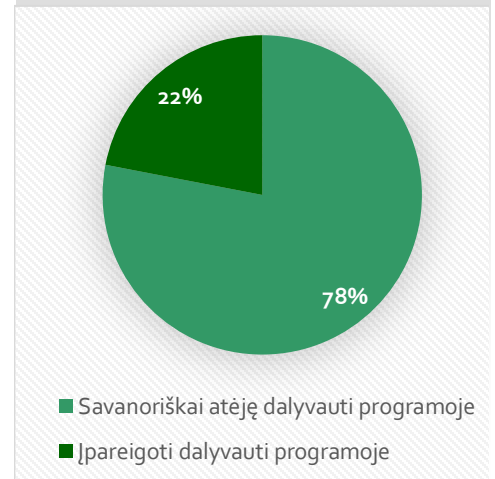

DALYVAVIMO PAGRINDAI

Jaunuolis gali būti įpareigotas dalyvauti programoje arba savanoriškai kreiptis dėl dalyvavimo programoje. Įpareigoti dalyvauti programoje gali:

- teismas ar ne teismo tvarka administracinio nusižengimo bylą nagrinėjanti institucija (pareigūnas) už Administracinių nusižengimų kodekse numatytus administracinius nusižengimus;
- savivaldybės administracijos direktorius, kai savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisijos siūlymu asmeniui yra skirta vaiko minimalios priežiūros priemonė.

Net 78 proc. jaunuolių į programos užsiėmimu atvyko savanoriškai.

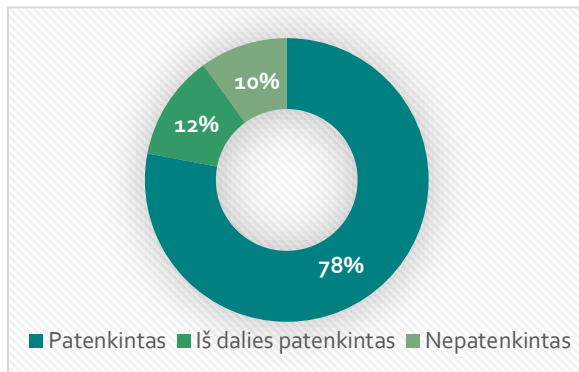

ĮPAREIGOJIMO PAGRINDAI

TEISMAS (PAGAL ANK NUOSTATAS)	2,5 proc.
PAREIGŪNAS (PAGAL ANK NUOSTATAS)	22,5 proc.
SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS	75 proc.

AI programos dalyvių pasitenkinimas ir lankomumas

PASITENKINIMAS AI PROGRAMA

78 proc. jaunuolių, baigusių AI programos užsiėmimus, teigė, kad yra patenkinti veikla, kuri vyko. **12 proc.** dalyvių užsiėmimai patiko iš dalies, **10 proc.** – nurodė, kad užsiėmimų turinys ar vedimas nepatiko.

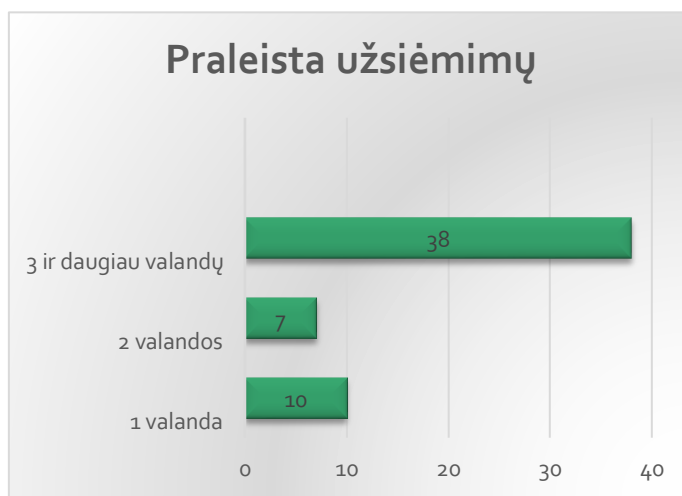
Net 69 proc. baigusių užsiėmimus jaunuolių teigė, kad juos rekomenduotų draugui.

AI PROGRAMOS UŽSIĖMIMŲ LANKYMAS

Jaunuoliams, lankius 6 užsiėmimų valandas, sudaroma galimybė baigti dalyvavimą programoje, gaunant individualią konsultaciją, o dalyvavusiems trumpiau siūloma lankyti užsiėmimus iš naujo.

AI programos vykdymo ataskaitose buvo pateikta apibendrinanti informacija apie praleistų užsiėmimų skaičių pagal valandas.

Iš **53** nebaigusių AI programą jaunuolių **38** praleido 3 ir daugiau valandų, **15** – 1 ar 2 valandas. Kaip jau minėta **17** jaunuolių lankys užsiėmimus iš naujo, kitiems, kuriems buvo pasiūlytos konsultacijos, į jas neatvyko.

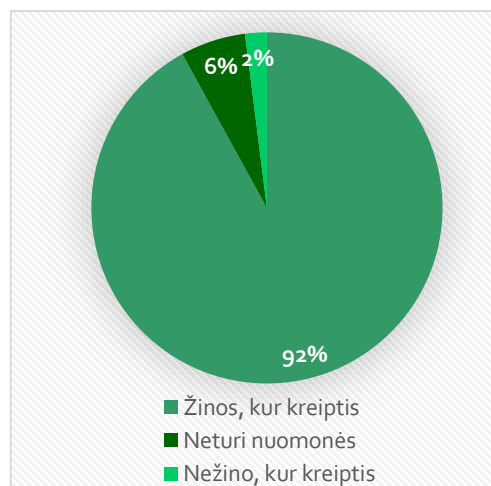
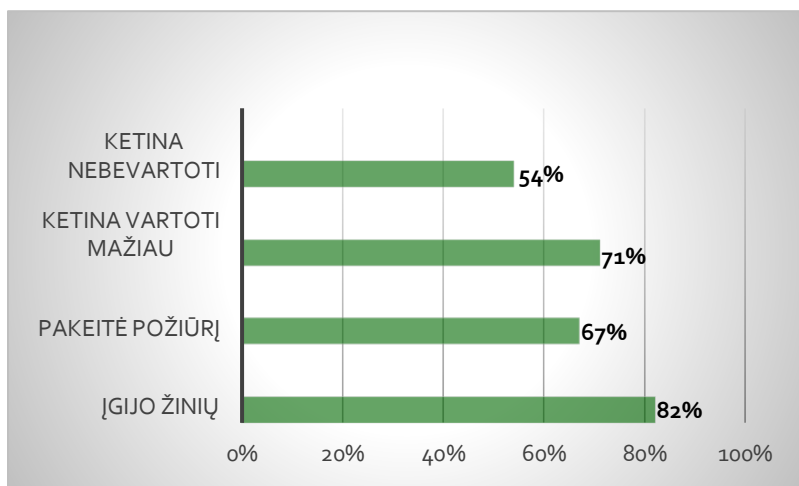

PROGRAMOS NEBAIGIMO PRIEŽASTYS

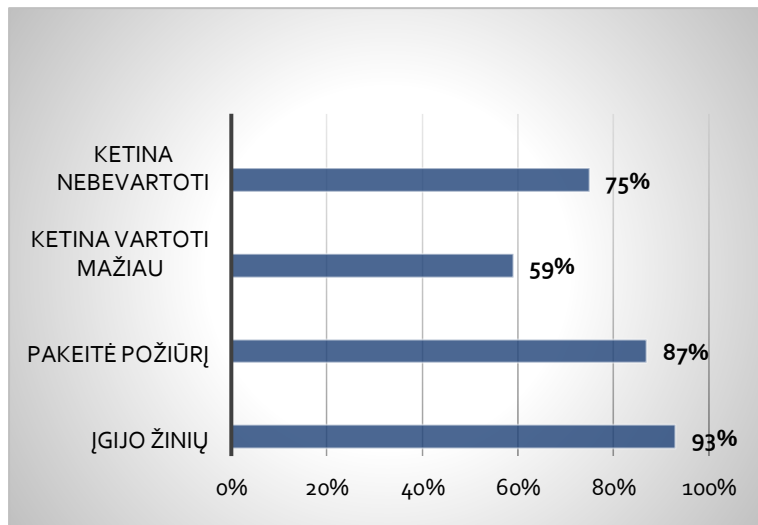
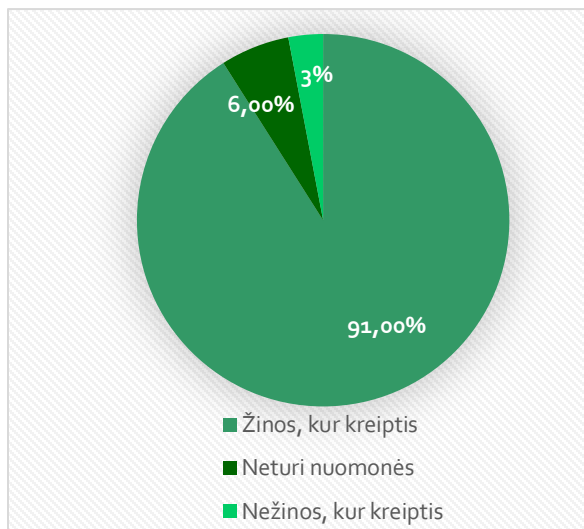
DĖL LIGOS	2,2 proc.
DĖL MOTYVACIJOS	42,2 proc.
DĖL GYVENAMOSIOS VIETOS KEITIMO	4,4 proc.
DĖL KITŲ PRIEŽASČIŲ	51,2 proc.

AI programos pasiekti rezultatai

SU ALKOHOLIO VARTOJIMU SUSIJĘ VERTINIMAI

SU NARKOTIKŲ VARTOJIMU SUSIJĘ VERTINIMAI

PASITEISINUSI PATIRTIS - ĮŽVALGOS

- ✓ Motyvuotų dirbti su AI programa specialistų atranka savivaldybių administracijų visuomenės sveikatos biuruose ir pedagoginėse psichologinėse tarnybose;
- ✓ Aiškus funkcijų, atsakomybių pasidalijimas ir formalizavimas savivaldybėse, programos įgyvendinimo koordinatoriaus savivaldybėje paskyrimas;
- ✓ Savivaldybės administracijos, programą vykdančių įstaigų vadovų palaikymas plėtoti paslaugas jaunimui;
- ✓ Jaunimo interesus atitinkanti komunikacija ir informacijos apie pagalbos galimybes sklaida.

„Man patiko susitikti su bendraamžiais, kurie turi panašių patirčių, tai mane paskatino kalbėti apie narkotikus“ (Donatas, 16 m.)

AI PROGRAMĄ VEDANČIŲ SPECIALISTŲ SIŪLYMAI (SUPERVIZIJŲ METU)

- ✓ Programos turinio atnaujinimas dėl pasikeitusių teisės aktų ir naujų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo tarp jaunimo;
- ✓ Koordinuotas ir nuoseklus profesinės pagalbos užtikrinimas lektoriams (konsultacijos, refleksijos grupės, grupės supervizijos ir pan.);
- ✓ Tęstinis užsiėmimus vedančių specialistų kompetencijų tobulinimas (papildomi seminarai, metodinės dienos, rekomendacijos ir pan.)
- ✓ Unifikuotas programos viešinimo priemonių paketo sukūrimas skirtingiems adresatams (mokytojams, tėvams, jaunuoliams).

„Tai yra gerai dėl to, kad niekas nesistengia manęs moralizuoti ar išgąsdinti, nes suaugusieji nuolatos tai daro“ (Živilė, 15 m.)

IŠŠŪKIAI, KURIUOS REIKIA SPRĘSTI

- ✓ Realiai veikiantis bendradarbiavimo tinklas tarp savivaldybės lygiu veikiančių įstaigų, institucijų ir nevyriausybinių organizacijų švietimo, socialinių ar sveikatos priežiūros paslaugų srityse;
- ✓ Sistemingas viešinimas savivaldybėje įvairioms suinteresuotoms grupėms: vaiko gerovės komisijoms, atvejo vadybininkams, mokyklų administracijai, pagalbos specialistams, tėvams ir kt.
- ✓ Programos įgyvendinimo rezultatų skaida nacionaliniu ir savivaldybių lygmenimis (konferencijos, kitos informavimo priemonės).
- ✓ Ankstyvosios intervencijos paslaugų jaunimui priartinimas: pavežėjimo paslaugos, užsiėmimų vedimas jaunimui prieinamose ir patraukliose vietose ir kt.

„Aš supratau, kiek daug galiu nuveikti laisvalaikio ir kodėl tai yra svarbu“ (Mantas, 15 m.)